

רש"י

מסורת הש"ס

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

לד.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י פ"ז מהלכות
נדרים הלכה א סמך
לאחר דמכ ט"ע ע"ד
סמ"ח רמב"ם ספ"ג:

(א) ז"ל השתא זינא, עיניך,
(ב) ז"ל מודר למדיר,

הגהות הב"ח

(א) גמ' על צעל אצידה
מהדר ליה דכי מהדר
ליה מדי דנפשיה: (ב) שם
מהדר ליה הייט דמתרן
וכי אסורים לא מהדר
הכי מתרן: (ג) רש"י ד"ה
מקום שנוטלין עליה שער
בוטלין על חומת אצידה
שער עדי: (ד) ד"ה
צשלמא וי' ולא מצי בעל:
(ה) ד"ה הייט וי' עשיר
הוא ואינו: (ו) ד"ה אלף
למ"ד וי' הא ליכא שער
כלל כיון דלא מהדר והכא
ליכא לתרוצי אחרת קמני
בדלעיל דהתם ביחא
דקאמר בשנכסי מחזיר
וכי אסורין עליה דמחזיר
דכיון דנכסי:

תוספות

בשלמא לבאן דאמר
בשנכסי בעל אצידה
אסורין על המחזיר.
פירוש שפטיה מודרין זה
לקח תפול הנאה להקדש
אלף מ"ד וי' אמי
תפול הנאה להקדש יתן
שכרו למחזיר שער אינו
מודר מבעל אצידה: ח"פ
אחרת. פ"י לגבי דהא
מייניסו קמני תפול (על)
הנאה להקדש לגבי זה מזה
אצידה שער המחזיר אינו
רואה לקבל השכר אינו
נהנה מן המחזיר והוא
מודר הנאה ממנו שפטיה
במתני שערין שיתן העצם
אצידה שער ויפול הנאה
להקדש ואי' איכסל תנא
לשמועין שער שער היכא
שאין המחזיר רואה לקבל
וי"ל דלדורא דמיתלם הוא
שאין חושש לקבל שער
הואיל דמניסו הוא אפי' שער
מחזיר דנכסי שערין
שהוא צעל ממלכא:
הכי מתרין בוקים קשיא.
ואי' וישני בדלעיל דהתם
קמני וירשא מיידי שאין
צעל אצידה רואה לעצב
השכר לעצמו ואי' שערין
שחפול הנאה להקדש שערין
המחזיר רשאי לאוכולי
שמודר הנאה ממנו יא
לומר דלא דמי צשלמא
לעיל רגילותו הוא שאין
המחזיר רואה ליעול שער
על השכר אצידה משום
מזה דנגמ' הוא אכל הכא
לאו דלדורא דמיתלם שער
אין נגמ' לעצמו לעצמו:

מקום שנוטלין עליה שער. (א) חזרת אצידה שער: **תפול הנאה להקדש.**
דכיון דמודר ממנו הנאה לא מצי האי למיתב ליה שער: **צשלמא למ"ד**
אפי' בשנכסי צעל אצידה אסורין על מחזיר נמי מהדר. ליה אצידתו
היינו דקמני מקום שנוטלין עליה שער תפול הנאה [להקדש] כיון
דמחזיר לא מצי למישקל מיינה השכר
לפי שזה צעל אצידה הדירו מנכסיו
אינו יכול להשתתיר השכר בידו דמקום
שנוטלין עליה שער הוא (ו) לא מצי
צעל אצידה למימר הואיל ואינו יכול
ליטול השכר יהא שלי לפיכך תפול
הנאה להקדש. ואי נכסי מחזיר אסורים
על צעל אצידה והאי מחזיר אדם
עשיר הוא ואינו רואה לקבל שער
דליתא הוא לקבל השכר מכל מקום
האי צעל אצידה לא מצי תפיס לשכרו
משום דמודר הוא מנכסי מחזיר
ושכרו אימיה גציה דמקום שנוטלין
עליה שער הוא לפיכך תפול הנאה
להקדש: **אלף למ"ד.** כשנכסי מחזיר
אסורין על צעל אצידה מהדר והתם
איכא למימר תפול הנאה להקדש
אכל נכסי צעל אצידה אסורים על
מחזיר לא מהדר הואיל ולא מהדר
ליה לא ייבז ליה אגרא אס כן מצי
תפול הנאה להקדש איכא למימר
מדר אחרת קמני. אחד לחוד מיידי
תפול הנאה להקדש בשנכסי מחזיר

אסורין על צעל אצידה דצעל אצידה לא מצי תפיס אגריה דמחזיר
לא מצי למיתבני מיינה ומחזיר נמי לא צעי ליעול שער דעשיר הוא
להכי תפול הנאה להקדש: **לא שפיתא.** וליכא הנאה כלל: **משום**
דקא מהני ליה. דאע"ג דמדיעם דנפשיה מהדר ליה אפי' מהני ליה
דדמי כמאן דמהני ליה מנכסיו: **מהדר ליה.** משום דמדיעם דנפשיה
מהדר ליה ולא מהני ליה כלום: **צשלמא למ"ד אף בשנכסי מחזיר**
אסורין על צעל אצידה מהדר היינו דמתרן מקום. כלומר
דמשכחת ליה מקום שנוטלין עליה שער תפול הנאה להקדש דכיון
דנכסי מחזיר אסורין על צעל אצידה לא מצי צעל אצידה לשייר
השכר לעצמו דהוא נכסי מחזיר הן ואסורין עליו וזכיר לן יתן
השכר והמחזיר אי אדם עשיר (ו) ואינו רואה לקבל השכר להכי
תפול הנאה להקדש: **אלף למאן דאמר בשנכסי מחזיר אסורין**
על צעל אצידה לא מהדר היכי מתרן מקום. שנוטלין עליה
שער הא ליכא (ו) שכרו כלל דלא מהדר. והכא ליכא לתרוצי אחרת
קמני דהתם דכיון דקאמר בשנכסי מחזיר אסורין על צעל אצידה
קא מוקי ציה תפול הנאה להקדש דכופין לצעל אצידה שיתן
השכר להקדש ואין יכול להחזיק צו דנכסי מחזיר אסורין הן עליו
אכל הכא ליכא לתרוצי אחרת קמני אנכסי צעל אצידה אסורין עליה
דכיון דנכסי מחזיר אין אסורין על צעל אצידה מצי האי צעל אצידה
למיתפס השכר לנפשיה ולא נפיל להקדש והיכי מתרן מקום קשיא:

כבר

למודר ומחזיר לו אצידתו (ג) מדר למודר ותורם לו את תרומותיו מדר
תנא הכי כך נראה בעיני. אכל בשנכסי מחזיר אסורין על צעל אצידה לא מהדר
דהא קא ממעי ליה צדיה ואי לא דקא מהדר ליה אפשר דפסקא מיינה לגמרי: **צשלמא למ"ד**
דמודר מחזיר למדיר ומדיר היינו דמחזיר מקום דליכא לתרוצי אחרת קמני
מחזיר אסורין על צעל אצידה לא מהדר ואי' מתני דמחזיר לו אצידתו בשנכסי
מקום דככ"ג ליכא למימר תפול הנאה להקדש וכמו שכתבתי למעלה: **ולענין**
הלכה קי"ל דצין בשנכסי מחזיר אסורין על צעל אצידה צין
בשנכסי צעל אצידה אסורין על המחזיר מהדר דהא מ"ד דנכסי מחזיר אסורין
קמא דנכסי צעל אצידה אסורין על מחזיר לא מהדר לא אחרת דלדבריה אחרת
הוא ויך כפרה דצין בשנכסי צעל אצידה אסורין על מחזיר אסורין על המחזיר
אכל

הן מקום שנוטלין עליה שער תפול הנאה להקדש צשלמא למאן
דאמר בשנכסי מחזיר אסורין על צעל אצידה אכל דצעל אצידה
אסורין על מחזיר לא מהדר היינו דקמני מקום שנוטלין עליה שער תפול
הנאה להקדש אלא למאן דאמר אפילו נכסי צעל אצידה אסורים על
מחזיר נמי מהדר אמי תפול הנאה
להקדש כך היא עיקר הגירסא. וה"פ
צשלמא למ"ד דמתני' בשנכסי מחזיר
אסורין על צעל אצידה דוקא היא
דאינו נכסי צעל אצידה אסורין על
מחזיר לא מהדר משום פרוטה דרב
יוסף מש"ה קמני סיפא דמקום שנוטלין
עליה שער אס זה המחזיר גברא
יקרנא ואינו רואה לקבל שכרו לא
ישהנו צעל אצידה לאותו שער אכלו
דהא מתהני מיינה אלא תפול הנאה
להקדש אלא למ"ד דאפילו נכסי צעל
אצידה אסורין על המחזיר מהדר אס
כן רישא דקמני ומחזיר לו אצידתו
אפי' בשנכסי צעל אצידה אסורין על
מחזיר נמי היא וסיפא דקמני תפול
הנאה להקדש אכלו מילתא קאי
וצשלמא צנכסי מחזיר אסורין אמי
שפיר אי מחזיר גברא יקרנא הוא
כדפרישית אכל בשנכסי צעל אצידה
אסורין על מחזיר למה לי דתפול הנאה
להקדש יעצבו צעל האצידה לעצמו
שהרי לא נאסרו נכסי מחזיר וליכא
למימר דהכא כצעל אצידה גברא

יקרנא ורואה ליתן שער ומקבל לא מצי שקיל דהא נכסי צעל אצידה
אסורין עליו ומשום הני תפול הנאה להקדש דככ"ג גוונא לא
שייך יקרנא לקבל אצידתו צחנס כך פירשו רבותי. ולי נראה דכ"י
קאמר אמי תפול הנאה להקדש יתן שכרו צעל אצידה למחזיר
דנהי דנכסי צעל אצידה אסורין על המחזיר אפילו הכי מותר ליקח
ממנו שכרו דהא (א) הש"ס זינא דרמי על אפי' אחר לעיל (ג). דהגת
מוכר הוא ולא לוקח ונפקא מינה דאי לוקח מודר ממוכר מותר
ליקח ממנו זינא דרמי על אפי' אמי טעמא דהא מכל מקום מודר
מיתנהי מההוא מידי דמוכר אלא ודאי היינו טעמא דכיון דזינא
דרמי על אפי' הכי משכח מינה לוקח טובא וכל כה"ג אע"ג דלמי
לידיה ממדיר לא מקריא אצידה הכא נמי בשנכסי צעל אצידה עליה
שער דהיינו צטל מן הסלע אע"ג דיהיב ליה כי ההוא אגרא צעל
אצידה למחזיר לא מיתנהי מחזיר מיינה דצעל אצידה כלל שאותו
שער כבר היה מצי בידו וכיון שכן אמי תפול הנאה להקדש הא
מצי צעל אצידה למתציה למחזיר. כ"ל ונכון הוא: **ומשני אחרת**
קמני. כלומר רישא דמחזיר אצידתו צין בשנכסי מחזיר אסורין על
צעל אצידה צין בשנכסי צעל אצידה אסורין על מחזיר אכל סיפא
במקום שנוטלין עליה שער תפול הנאה להקדש אחרת בלחוד קאי
דהיינו אנכסי מחזיר אסורין על צעל אצידה: **איכא דמסני לה בדהין**
לישנא וכו' לא שנו אלא בשנכסי צעל אצידה אסורין על מחזיר.
ומתני' ללדדין קמני שוקל לו את שקלו ופורע לו את חובו מדיר
למודר ומשום דבעי תנא למיתני כולוה גווי דשרי צין מדיר למודר
תנא הכי כך נראה בעיני. אכל בשנכסי מחזיר אסורין על צעל אצידה לא מהדר
דהא קא ממעי ליה צדיה ואי לא דקא מהדר ליה אפשר דפסקא מיינה לגמרי: **צשלמא למ"ד**
דמודר מחזיר למדיר ומדיר היינו דמחזיר מקום דליכא לתרוצי אחרת קמני
מחזיר אסורין על צעל אצידה לא מהדר ואי' מתני דמחזיר לו אצידתו בשנכסי
מקום דככ"ג ליכא למימר תפול הנאה להקדש וכמו שכתבתי למעלה: **ולענין**
הלכה קי"ל דצין בשנכסי מחזיר אסורין על צעל אצידה צין
בשנכסי צעל אצידה אסורין על המחזיר מהדר דהא מ"ד דנכסי מחזיר אסורין
קמא דנכסי צעל אצידה אסורין על מחזיר לא מהדר לא אחרת דלדבריה אחרת
הוא ויך כפרה דצין בשנכסי צעל אצידה אסורין על מחזיר אסורין על המחזיר
אכל

פירוש הרא"ש

בשלמא לבאן דאמר אף
בשנכסי בעל אצידה
אסורין על המחזיר.
פירוש שפטיה מודרין זה
לקח תפול הנאה להקדש
אלף מ"ד וי' אמי
תפול הנאה להקדש יתן
שכרו למחזיר שער אינו
מודר מבעל אצידה: ח"פ
אחרת. פ"י לגבי דהא
מייניסו קמני תפול (על)
הנאה להקדש לגבי זה מזה
אצידה שער המחזיר אינו
רואה לקבל השכר אינו
נהנה מן המחזיר והוא
מודר הנאה ממנו שפטיה
במתני שערין שיתן העצם
אצידה שער ויפול הנאה
להקדש ואי' איכסל תנא
לשמועין שער שער היכא
שאין המחזיר רואה לקבל
וי"ל דלדורא דמיתלם הוא
שאין חושש לקבל שער
הואיל דמניסו הוא אפי' שער
מחזיר דנכסי שערין
שהוא צעל ממנו
הכי מתרין בוקים קשיא.
ואי' וישני בדלעיל דהתם
קמני וירשא מיידי שאין
צעל אצידה רואה לעצב
השכר לעצמו ואי' שערין
שחפול הנאה להקדש שערין
המחזיר רשאי לאוכולי
שמודר הנאה ממנו יא
לומר דלא דמי צשלמא
לעיל רגילותו הוא שאין
המחזיר רואה ליעול שער
על השכר אצידה משום
מזה דנגמ' הוא אכל הכא
לאו דלדורא דמיתלם שער
אין נגמ' לעצמו לעצמו:

דכיון דשניסו מודרין זה מזה מחזיר אינו יכול ליעול וצעל אצידה אינו יכול לעצב: בשנכסי מחזיר אסורין לא מהדר. ולא איירי ממתנין אלא בשנכסי צעל אצידה אסורין על המחזיר אכל אצידה היכי מתרן מקום אמי לא מעצב השכר לעצמו: